

Θέμα 7ο: Σάββατο 19 / Κυριακή 20 Νοεμβρίου 2022

ΠΡΟΣΚΟΜΙΔΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά τη διάρκεια του Όρθρου παιδιά, γίνεται η προετοιμασία των Τιμίων Δώρων για τη Θεία Λειτουργία. Η ακολουθία αυτή ονομάζεται Προσκομιδή. Για την Προσκομιδή λοιπόν θα μιλήσουμε σήμερα.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Ο χώρος στον οποίο προετοιμάζονται τα Τίμια Δώρα και μνημονεύονται οι ψυχές ονομάζεται Αγία Προσκομιδή. Αφού λοιπόν ενδυθούν τα άμφια τους ο διάκονος και ο ιερέας, έτσι λαμπεροί σαν ουράνιοι άνθρωποι ξεκινούν την Προσκομιδή.

Όλο αυτό το μέρος της Ακολουθίας της Προσκομιδής σκοπό έχει την προετοιμασία των αναγκαίων για την Θεία Ευχαριστία. Καθώς η τελετή της Προσκομιδής δεν είναι τίποτα άλλο παρά η προετοιμασία της Λειτουργίας, η Εκκλησία τη συνέδεσε με την ανάμνηση των πρώτων χρόνων της ζωής του Χριστού, τότε που Εκείνος προετοιμαζόταν για το έργο Του, για τα πάθη και τον θάνατό Του.

Η Προσκομιδή γίνεται στο ειδικό μέρος του Ιερού Βήματος. Σε ένα μικρό βαθούλωμα στον τοίχο, στα αριστερά της Αγίας Τράπεζας, που ονομάζεται «Προσκομιδή» ή «Αγία Πρόθεση», όπως είπαμε και σε προηγούμενη συνάντησή μας. Η Προσκομιδή γίνεται μυστικά, όπως μυστικά ετοιμαζόταν ο Χριστός τα πρώτα χρόνια της επίγειας ζωής Του για τη δημόσια δράση Του.

Ο ιερέας παίρνει ένα από τα πρόσφορα τα οποία προσφέρονται, το σφραγίζει με την Αγία Λόγχη σταυροειδώς, εικονίζοντας έτσι το σωτήριο πάθος του Χριστού, ως ανάμνηση των παθημάτων Του και λέει τρεις φορές «Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Ἐπειτα με την λόγχη, η οποία εικονίζει εκείνη με την οποία έτρωσαν την πλευρά του Κυρίου, κόβει στις 4 πλευρές το κεντρικό σημείο του προσφόρου που έχει την σφραγίδα με το όνομα ΙΣ ΧΣ (Ιησούς Χριστός) ΝΙ ΚΑ. Με την αποκοπή αυτή θα δείξει τον σωματικό χωρισμό του Κυρίου από την Παρθένο Μαρία καθώς Τον γέννησε.

Ο ιερέας σαν τον Προφήτη Ησαΐα διαβλέπει αυτά που θα γίνουν μελλοντικά καθώς τελεί την Προσκομιδή κι έτσι κάθε πράξη του την συνοδεύει με τα ανάλογα προφητικά λόγια. Βυθίζοντας την λόγχη στη δεξιά πλευρά της σφραγίδας προφέρει τις λέξεις «Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη» (δηλαδή σαν πρόβατο οδηγήθηκε στη σφαγή ο Κύριός μας). Μετά βυθίζει την λόγχη στην αριστερή πλευρά της σφραγίδας λέγοντας «Καὶ ὡς ἀμνὸς ἄμωμος ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωτος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.» (Δηλαδή και σαν αρνί αμώμητο που κάθεται άφωτο μπροστά σ' αυτόν που το κουρεύει, έτσι κι εκείνος δεν ανοίγει το στόμα Του). Κατόπιν με τη λόγχη στο πάνω μέρος στη σφραγίδας λέει τα λόγια «Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη» (καταδικάσθηκε δηλαδή σε ταπεινωτικό θάνατο και του αρνήθηκαν δίκαιη κρίση). Τέλος βυθίζοντας τη λόγχη στο κάτω μέρος της σφραγίδας συγκλονισμένος αναφωνεί: «Τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται;» (και ποιος μπορεί να μιλήσει για την καταγωγή του;)

Καθώς ο ιερέας έχει κόψει ήδη τον αμνό στις τέσσερις πλευρές του κάνει στο κάτω μέρος του μία οριζόντια τομή ανασηκώνει το κεντρικό αυτό σημείο του άρτου και το τοποθετεί στο Άγιο Δισκάριο λέγοντας: «Ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ» (εξάλειψαν την ζωή Του από το πρόσωπο της γης) και χαράζοντας το κάτω μέρος σε σχήμα σταυρού προσθέτει «Θύεται ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας» (δηλαδή θυσιάζεται ο αμνός του Θεού, ο αίρων την αμαρτίαν του κόσμου για τη ζωή και τη σωτηρία του κόσμου). Κατόπιν τοποθετεί τον αμνό στο κέντρο του δισκαρίου και τρυπά με την αιχμή της λόγχης στο σημείο ΙΣ (δηλαδή Ιησούς) και λέει «Εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ ἔνυξε· καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. Καὶ ὁ ἑωρακῶς μεμαρτύρηκε καὶ ἀληθινὴ ἔστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ.» (Δηλαδή ένας από τους στρατιώτες τρύπησε την πλευρά Του με τη λόγχη και άμέσως έτρεξε αίμα και νερό. Και αυτός που αναφέρει το γεγονός το είδε με τα μάτια του και είναι αληθινή η μαρτυρία του.)

Άμέσως τότε μέσα στο Άγιο Ποτήριο ρίχνει κρασί και νερό και κατόπιν ευλογεί την αγία ένωση. Τα δώρα που προσφέρονται δηλαδή το ψωμί, το νερό και το κρασί είναι οι απαραίχες της ανθρώπινης ζωής και τα πιο βασικά συστατικά, γι' αυτό και δηλώνουν το μεγάλο και το λαμπρό της προσφοράς. Μ' αυτόν τον τρόπο προετοιμάζονται ο άρτος και ο οίνος που θα μεταβληθούν στην διάρκεια της Θείας Λειτουργίας σε Σώμα και Αίμα Χριστού.

Κατόπιν ο ιερέας από ένα δεύτερο πρόσφορο (ή και από το ίδιο), κόβει την μερίδα «Εἷς τιμὴν καὶ μνήμην τῆς ὑπερευλογημένης, ἐνδόξου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας...» και την τοποθετεί στο δεξί μέρος του αμνού πάνω στο δισκάριο λέγοντας τα προφητικά λόγια του ψαλμού «Παρέστη ἡ Βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου, ἐν ἱματισμῷ διαχρύσω περιβεβλημένη, πεποικιλμένη» (δηλαδή στα δεξιά σου κάθισε η Βασίλισσα ντυμένη με ρούχα χρυσοϋφαντα και καταστολισμένη).

Κατόπιν στα αριστερά του αμνού τοποθετεί τις μερίδες των αγγέλων και των αγίων, των αποστόλων, των προφητών, των μαρτύρων, των οσίων και τέλος παίρνοντας ψυχία από το πρόσφορο τα τοποθετεί στο κάτω μέρος του αμνού, πάνω στο δισκάριο και μνημονεύει τις ψυχές των ζώντων και των κεκοιμημένων.

Ο Άγιος Ιωάννης της Κροστάνδης σημειώνει:

«Βλέπετε; Ολόκληρη η Εκκλησία... μέσα στο δισκάριο! Ο Κύριος Ιησούς, η Παναγία Μητέρα Του, ο Τίμιος Πρόδρομος, οι Προφήτες, οι Απόστολοι, οι Μάρτυρες, οι Όσιοι, οι Δίκαιοι, «πάντων των αγίων ο χορός», ενωμένοι μ' εμάς, τους ευτελείς και ταπεινούς. Κοινωνία ζωντανών και πεθαμένων. Κοινωνία Αγίων και αμαρτωλών. Κοινωνία Θεού και ανθρώπων. Αυτή είναι η Ορθόδοξη Εκκλησία του Χριστού!»

Πάνω δηλαδή στο Δισκάριο παρουσιάζεται ολόκληρη η Εκκλησία του Χριστού: Στη μέση ο Χριστός, γυρω Του η θριαμβεύουσα Εκκλησία (αυτή που θριάμβευσε και βρίσκεται στον ουρανό) και η στρατευομένη (αυτή που αγωνίζεται ακόμα στην παρούσα ζωή).

Ο ιερέας έπειτα τοποθετεί τον αστερίσκο που συμβολίζει το αστέρι της Βηθλεέμ στο Άγιο Δισκάριο λέγοντας «Έλθών ὁ ἀστὴρ ἔστη ἐπάνω, οὗ ἦν τὸ παιδίον κείμενον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ.» (Δηλαδή ο αστέρας ήλθε και κάθισε επάνω από εκεί που βρισκόταν το παιδί μαζί με την Μαρία τη μητέρα του). Κατόπιν τοποθετεί τα καλύμματα στο Άγιο Δισκάριο και έπειτα στο Άγιο Ποτήριο και τα δύο τα καλύπτει με τον αέρα.

Τα Άγια Σκεύη που χρησιμοποιούνται στην Προσκομιδή και στη Θεία Λειτουργία είναι το Άγιο Ποτήριο, το Δισκάριο, ο Αστερίσκος, η Αγία Λαβίδα, ο αέρας, τα καλύμματα, η Αγία Λόγχη, το μάκτρο.

Το Άγιο Ποτήριο από το οποίο όλοι μας κοινωνούμε, εικονίζει εκείνο το Ποτήριο μέσα στο οποίο ο Σωτήρας μας ιερούργησε το Αίμα Του και γι' αυτό γεμίζει ο ιερέας το Δισκοπότηρο με κρασί και νερό ακριβώς, όπως είπαμε, την στιγμή που κεντά με τη λόγχη τον αμνό και μνημονεύει την στιγμή που από την πλευρά του Χριστού βγήκε αίμα και ύδωρ.

Το Δισκάριο εικονίζει τον Ουρανό και γι' αυτό είναι στρογγυλό και στο κέντρο του κρατά τον Δεσπότη του Ουρανού. Πάνω σε αυτόν είναι χαραγμένη η εικόνα της Υπεραγίας Θεοτόκου από τα σπλάχνα της οποίας εξήλθε ο Θεάνθρωπος Ιησούς Χριστός.

Ο Αστερίσκος εικονίζει τον αστέρα εκείνον ο οποίος εμφανίστηκε στη γέννηση του Χριστού.

Η Αγία Λόγχη είναι μια μικρή λόγχη με την οποία κάνουμε ακριβώς ότι και ο στρατιώτης επάνω στο σώμα του Εσταυρωμένου Χριστού, δηλαδή λογχίζουμε τον Αμνό που θα μεταβληθεί σε Σώμα Χριστού στη Θεία Λειτουργία.

Το κάλυμμα του δισκαρίου εικονίζει τα σπάργανα του Χριστού τα οποία δηλώνουν την Ενανθρώπιση του Λόγου γι' αυτό και ο ιερέας καλύπτοντας το δισκάριο λέγει: «Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο». Το κάλυμμα δε του Αγίου Δισκοποτηρίου συμβολίζει τα εντάφια σάβανα του Χριστού.

Ο αέρας με τον οποίον ο ιερέας καλύπτει το δισκοπότηρο και το δισκάριο μαζί, συμβολίζει τη φωτεινή νεφέλη του Θαβώρ. Ο ιερέας καθώς καλύπτει λέγει τον ψαλμό «Ἐκάλυψεν οὐρανοὺς ἡ ἀρετὴ σου, Χριστέ, καὶ τῆς αἰνέσεώς σου πλήρης ἡ γῆ» (δηλαδή ότι ο Ιησούς Χριστός ως Θεός είναι Εκείνος ο οποίος σκεπάζει τον ουρανό με τις αρετές Του και η γη πληρώθηκε από την σύνεση και την γνώση Του, εφόσον Τον γνώρισε μαζί με τον Πατέρα και το Άγιο Πνεύμα όλη η Οικουμένη).

Αφού λοιπόν ο ιερέας στην Προσκομιδή σκεπάσει με τον αέρα τα καλυμμένα δισκάριο και δισκοπότηρο, υποκλίνεται μπροστά στην Αγία Πρόθεση και θυμιάζει τα προσφερόμενα Δώρα λέγοντας την ευχή «Θυμίαμά σοι προσφέρομεν, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰς ὁσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς, ὃ προσδεξάμενος εἰς τὸ ὑπερουράνιον σου θυσιαστήριον, ἀντικατάπεμψον ἡμῖν τὴν χάριν τοῦ παναγίου σου Πνεύματος.» (δηλαδή σου προσφέρουμε θυμίαμα Χριστέ και Θεέ μας ως πνευματική ευωδία, δέξου το στο υπερουράνιο θυσιαστήριό σου και στείλε μας σαν αντάλλαγμα τη Χάρη του Παναγίου σου Πνεύματος). Ζητά από τον Θεό να ευλογήσει τα προτεθέντα και να τα δεχθεί στο υπερουράνιο θυσιαστήριο και να μνημονεύσει όσους πρόσφεραν τα Δώρα αυτά κι εκείνους για τους οποίους προσφέρθηκαν.

Κατόπιν κάνει την απόλυση της προσκομιδής θυμιάζοντάς την όπως και την Αγία Τράπεζα, όπως ακριβώς και ξεκίνησε όταν μπήκε στην Εκκλησία δείχνοντας έτσι ότι αρχή και τέλος είναι ο Θεός όπου θρόνος και τόπος του είναι το θυσιαστήριο. Ο ιερέας κατόπιν ασπάζεται το Ευαγγέλιο κι ευλογεί τον Διάκονο ο οποίος ασπάζεται την Αγία Τράπεζα. Αρχίζει η Θεία Λειτουργία.

